

OIKONOMICS

Revista d'economia, empresa i societat

Dossier: «Gestió de la sostenibilitat i la transformació digital» coordinat per Xavier Baraza i August Corrons

EDITORIAL

Innovar per transformar: un nou enfocament en l'educació universitària

Xavier Baraza

Director dels Estudis d'Economia i Empresa de la UOC

August Corrons

Sotsdirector d'Aliances, Comunitat i Cultura dels Estudis d'Economia i Empresa de la UOC

Vivim un temps de canvi profund. Les decisions que prenem avui, tant en un pla social com empresarial, determinaran el benestar del planeta i de les generacions futures. Mentre ens enfrontem a desafiaments globals com la crisi climàtica, la transició energètica i la disrupció digital, sorgeix cada dia de manera més urgent la necessitat de formar líders capaços d'integrar la sostenibilitat i la tecnologia en una mateixa visió de futur.

Amb aquesta idea neix el nou Grau de Gestió de la Sostenibilitat, la Transformació Digital i el Medi Ambient, una proposta acadèmica que respon a les demandes d'un món que ja no pot pensar en el creixement sense responsabilitat ni en la innovació sense propòsit. Aquest grau no només busca transmetre coneixements teòrics i tècnics, sinó que busca formar agents de canvi, professionals capaços de dissenyar estratègies sostenibles, liderar processos de transformació digital, i construir organitzacions resilients i compromeses amb el seu entorn.

Aquest número especial de la nostra revista *Oikonomics* està dedicat al debat al voltant dels elements que justifiquen aquesta nova oferta formativa. S'hi reflexiona sobre com aquests enfocaments s'entrellacen per formar un nou perfil professional, un que ha d'esdevenir clau en els pròxims anys. Perquè la sostenibilitat ja no és una opció, i la digitalització no és una finalitat en si mateixa, sinó una eina imprescindible. En aquest encreuament, la Universitat Oberta de Catalunya té la responsabilitat i l'oportunitat de ser pionera.

En particular, aquest número d'*Oikonomics* disposa de vuit articles que tracten la rellevància, els impactes i les necessitats derivades del desafiament que representa la doble transició digital i ecològica, i la funció que hi exerceixen les organitzacions en la seva gestió. Partint d'un marc conceptual previ sobre la digitalització i la sostenibilitat, s'analitza la doble transició des de les polítiques públiques i les regulacions, les competències i la formació, i la seva funció en la gestió de les organitzacions des de la perspectiva de la diversitat, l'equitat i la inclusió i de la transparència en matèria d'ESG. Així mateix, es posa el focus en la intel·ligència artificial generativa (IAG), i s'analitza l'impacte en la sostenibilitat i en el mercat de laboral. L'estructuració i l'abast de cadascun d'aquests vuit articles és la que es presenta a continuació.

En el primer article, titulat «Digitalització i sostenibilitat: claus per a un creixement qualitatiu», la doctora Zora Kovacic i el catedràtic Joan Torrent aborden la doble transició digital i ecològica com un desafiament central per repensar el model de desenvolupament econòmic del segle XXI. Basant-se en les limitacions dels enfocaments convencionals i els impactes en forma de crisis ambientals i desigualtats socials, els autors aposten per un canvi de paradigma vers un creixement qualitatiu que reconciliï digitalització i sostenibilitat i que orienti la transformació tecnològica cap a la millora de la qualitat de vida, tot explorant alternatives que integrin justícia social, límits ecològics i progrés tecnològic.

«Polítiques públiques i regulació de la doble transició ecològica i digital» és el segon article d'aquest número, escrit per la doctora Laura Presicce. S'hi exploren les iniciatives i marcs normatius impulsats per la Unió Europea i Espanya que tenen com a objectius abordar els reptes que planteja la doble transició digital i ecològica i promoure un desenvolupament equilibrat i sostenible. Si bé les dues transicions són processos interconnectats amb oportunitats

d'integració i d'articulació conjunta a través de les polítiques públiques, l'autora reflexiona sobre l'existència d'una sèrie de desafiaments i dificultats encara pendents de resoldre, tant en termes de regulació com de gestió de recursos.

Les doctores Amal Elasri i Carme Pagés, en el tercer article, publicat sota el títol «Competències i formació per a la doble transició ecològica i digital», analitzen l'impacte de la doble transició en la demanda de competències per part del mercat laboral, tant digitals com verdes i transversals o toves. Per tal d'afrontar els reptes d'una formació transdisciplinària i contínua que integri aquestes demandes, les autores aposten per estratègies formatives innovadores i inclusives, metodologies d'aprenentatge actiu i vies de col·laboració entre empreses, institucions educatives i administracions públiques, tot assegurant que els beneficis socials, econòmics i ambientals es distribueixin equitativament i evitin desigualtats.

En el quart article, titulat «Transformació digital i estratègies per a la diversitat, equitat i inclusió (DEI): un enfocament de gestió sostenible», les doctores Natalia García i Mónica Cerdán analitzen la importància de dissenyar i implementar estratègies DEI basades en principis de sostenibilitat a l'hora de donar resposta a nous entorns de treball en què la transformació digital té un gran impacte. Les autores identifiquen els aspectes clau d'aquestes estratègies i destaquen la importància d'articular accions orientades a la veritable inclusió de les persones, si bé apunten que encara hi ha molt marge de millora tot i els avenços assolits en aquest àmbit.

«L'informe de sostenibilitat, la CSRD i la proposta òmnibus de la UE» és el cinquè article d'aquest número, escrit per la doctora Dolors Plana. S'hi presenta la Directiva d'informació sobre sostenibilitat corporativa (CSRD), emesa per la Unió Europea el desembre de 2022 per donar resposta a la necessitat de redefinir la manera com les empreses reporten els seus impactes, riscos i oportunitat en matèria ambiental, social i de governança (ESG). L'autora també examina el possible impacte de la proposta de Directiva òmnibus I de la UE, presentada el febrer de 2025, i també la seva repercussió en la implementació i l'abast de la CSRD.

El doctor Robert Clarisó, en el sisè article, publicat sota el títol «Intel·ligència artificial generativa i sostenibilitat», fa una introducció a la intel·ligència artificial (IA), capaç d'entrenar models precisos i fiables que es poden aplicar en contextos reals i, en particular, la intel·ligència artificial generativa (IAG), capaç de sintetitzar text, imatges, vídeo, àudio o codi a partir de les indicacions dels usuaris. Basant-se en la necessitat cada cop més elevada de recursos per a la creació i l'execució de la IAG, l'autor analitza l'impacte que aquesta té en la sostenibilitat, i identifica les tendències i tecnologies més prometedores que la poden fer més sostenible a llarg termini.

En el setè article, titulat «Treball humà i intel·ligència artificial: el desafiament de la complementarietat», el doctor Josep Lladós explora l'impacte de la IA en el mercat laboral: per un costat, presenta efectes de polarització i increment de la desigualtat salarial, posant en risc llocs altament qualificats i reduint la demanda de treball humà; per altra banda, permet noves ocupacions basades en habilitats emergents, tot complementant el treball humà i obrint noves oportunitats laborals. Per mitigar aquests efectes, l'autor planteja la necessitat de polítiques inclusives i actives que fomentin l'adaptació tecnològica i redueixin les desigualtats socials, fent de la IA una eina potenciadora de l'expertesa humana.

«Riscos concrets de la IA i possible regulació efectiva» és el vuitè i darrer article d'aquest número, escrit pel doctor Adrián Todolí. Es reflexiona sobre els riscos significatius de la gestió algorítmica basada en IA en l'àmbit laboral: facilita la discriminació, basant-se en patrons poc transparents; incrementa la intensitat de la feina i redueix l'autonomia, tot repercutint en la salut física i mental del personal; i, entre d'altres, atorga a l'empresa un control exhaustiu, tot recopilant i processant dades de manera massiva. Per tal de protegir la dignitat i els drets laborals, l'autor planteja l'obligació de negociar i acordar amb els representants de les persones treballadores, i també implementar auditories recurrents dels algoritmes.

Desitgem que aquests vuit articles siguin de l'interès de qui els llegeixi i que serveixin d'inspiració a tota mena d'organitzacions a l'hora de gestionar de la manera més eficient possible la sostenibilitat i la transformació digital.

Citació recomanada: BARAZA, Xavier; CORRONS, August. ««Innovar per transformar: un nou enfocament en l'educació universitària». *Oikonomics* [en línia]. Maig 2025, núm. 24. ISSN 2330-9546. DOI: <https://doi.org/10.7238/o.n24.2509>

Xavier Baraza

jbaraza@uoc.edu

Director dels Estudis d'Economia i Empresa de la UOC

Professor agregat dels Estudis d'Economia i Empresa (UOC). Ha estat director acadèmic del màster universitari en Prevenció de Riscos Laborals (2011-2022) i sotsdirector de docència (2018-2023). Doctor en Enginyeria Química (UB). Enginyer Químic (UB), Màster en Prevenció de Riscos Laborals i Màster en Direcció i Administració d'Empreses (MBA). La seva docència i recerca s'emmarquen en l'àmbit de la prevenció de riscos laborals i la seguretat industrial. Pertany al grup consolidat I2TIC – IA Lab (UOC).

August Corrons

acorrons@uoc.edu

Sotsdirector d'Aliances, Comunitat i Cultura dels Estudis d'Economia i Empresa de la UOC

Professor agregat dels Estudis d'Economia i Empresa (UOC) i director acadèmic del màster universitari de Sostenibilitat i Gestió de la Responsabilitat Social (UOC). Doctor en Desenvolupament Local i Cooperació Internacional (UJI), màster universitari en Cooperació al Desenvolupament (UJI), màster en Direcció d'Empreses (IDE), enginyer de Camins, Canals i Ports (UPC) i enginyer Tècnic d'Obres Públiques (UPC). La seva docència i recerca s'emmarquen en els àmbits de la sostenibilitat, la responsabilitat social i el desenvolupament local. És membre del grup de recerca NOUTUR (UOC).

Els textos publicats en aquesta revista estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència de Reconeixement 4.0 Internacional de Creative Commons. Podeu copiar-los, distribuir-los, comunicar-los públicament i fer-ne obres derivades sempre que reconegueu els crèdits de les obres (autoria, nom de la revista, institució editora) de la manera especificada pels autors o per la revista. La llicència completa es pot consultar a <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ca>.

ODS

4 EDUCACIÓ DE QUALITAT

5 IGUALTAT DE GÈNERE

6 AIGUA NETA I SANEJAMENT

7 ENERGIA NETA I ASSEQUIBLE

8 TREBALL DIGNE I CREIXEMENT ECONÒMIC

9 INDÚSTRIA, INNOVACIÓ I INFRAESTRUCTURES

10 REDUCCIÓ DE LES DESIGUALTATS

11 CIUTATS I COMUNITATS SOSTENIBLES

12 CONSUM I PRODUCCIÓ RESPONSABLES

13 ACCIÓ CLIMÀTICA

14 VIDA SUBMARINA

15 VIDA TERRESTRE

16 PAU, JUSTÍCIA I INSTITUCIONS SÒLIDES